

Uvod

Pranje novca je proces prikrivanja ilegalnih izvora prihoda ostvarenih putem krivičnih radnji, u cilju uključivanja tih prihoda u tokove legitimnog financijskog poslovanja. Pitanje pranja novca je integralno povezano sa problemima korupcije, organiziranog kriminala, financijske prevare, šverca i drugih krivičnih dela usmerenih na ostvarivanje profita. Ovaj problem uzrokuje ozbiljne posledice ukoliko se ne rešava na adekvatan način. Sposobnost kriminalaca da prikupe i legitimiziraju dobit može dovesti do podriivanja demokratskih institucija i zloupotrebe ekonomskih sistema. Ilegalno stečeni prihodi omogućavaju kriminalcima da razviju svoju političku i ekonomsku moć i to na račun poštenih građana i legitimnog poslovanja. Zemlje koje na adekvatan način ne rešavaju pitanje pranja novca su ustanovile da su zvaničnici u tim zemljama takođe podložni korupciji, te da radi toga dolazi do potpunog prekida legitimnih međunarodnih investicija. Prema tome, programi za borbu protiv pranja novca predstavljaju i više od jednostavnog sredstva za provođenje zakona, koje se koristi u slučaju prihoda stečenih krivičnim radnjama. Oni predstavljaju suštinske komponente u procesu zaštite demokratskih institucija i ekonomskih sloboda svake zemlje

PRANJE NOVCA

Sam pojam pranja novca potiče od engleske reči money laundering, što znači legalizacija kapitala stečenog kriminalnom delatnošću, odnosno finansijske transakcije radi prikrivanja stvarnog porekla novca i drugih oblika kapitala na tržištu. Sastoji se u falsifikovanju finansijske dokumentacije i manipulacije u sistemu međubankarskih transakcija. Poslednjih godina se značajno izražava u utajama poreza, ilegalnoj trgovini drogama i oružjem, u organizovanoj kocki, prostituciji i reketu, kao i u procesima privatizacije kapitala u bivšim socijalističkim zemljama Istočne Evrope, kao i u organizovanim kriminalnim kanalima na Zapadu. Termin "pranje novca" nastaje u SAD u periodu prohibicije (vreme zabrane točenja alkohola), u III deceniji prošlog veka, kada su kriminalci zarađeni novac od ilegalne proizvodnje i krijumčarenja alkoholnih pića prikazivali kao zaradu koju su ostvarili u lancu svojih perionica za pranje rublja i automobila, povodom te pojave počeo je da se upotrebljava termin "pranje novca", odakle ga je preuzela Kriminološka nauka. Postoje mnoge definicije ove pojave, tekstualno različite ali u suštini slične, u pojedinim delovima čak identične. Zbog toga nema velikih problema kada su u pitanju shvatanja, i određivanje sadržaja pojma pranje novca. Još 1984. godine komisija predsednika Sjedinjenih Američkih Država za organizovani kriminalitet definisala je "pranje novca" kao proces kojim neko prikriva postojanje, ilegalno poreklo ili ilegalnu upotrebu prihoda, da bi ga prikazala na taj način da izgleda kao legalan. Pranje novca je izuzetna pretnja integraciji finansijskih ustanova koje dovode u nepovoljan položaj pravne subjekte koji legalno posluju. Perači novca uopšteno, ne nastoje da ostvare najvišu stopu dobiti na novac koji operu, već im je važnije mesto ili investicije koje će im omogućiti najlakšu i najbržu preradu novca. Tako novac može putovati iz zemlje sa dobrom ekonomskom politikom po kojoj se ostvaruju više stope dobiti u zemlje s lošijom politikom i nižim prinosisima od uloženi sredstava, tako da se zbog pranja novca može dogoditi da se slobodni kapital ulaže manje racionalno, što uveliko može narušiti postojeće ekonomske tokove. Promena u potražnji novca - kao rezultat pranja novca, što se ne odražava u službenim pokazateljima - može na nacionalnom nivou izazvati nestabilnost kamata i kursa. Pranje novca, kao i ostale nezakonite aktivnosti, uslovljavaju regresivnu distribuciju dohotka i stvaranje velike potrošačke moći pojedinaca u uslovima opšte recesije. Time se iskripljuje struktura potrošnje, pogotovu među bogatima, i preobražava se postojeća socijalna

stratifikacija nastajanjem društvenih grupa novih bogataša. Velika sredstva koja se zarađuju pranjem novca utiču na porast potražnje za luksuznim proizvodima, povećanje cena nekretnina i nekih potrošnih dobara, a sve napred navedeno između ostalog pospešuje i inflaciju. Pranje novca osim što uveliko podriva slobodno tržište, narušava i demokratsku političku strukturu i političku stabilnost zemlje. Dobro je poznat slučaj da su predstavnici kokainskih kartela ili mafije pokušavali, i ponekad i uspevali, prodreti u središte tela vlasti pojedinih zemalja i potkupiti ih. Sam kolumbijski predsednik Ernesto Samper optužen je da je tokom izborne kampanje primao velike novčane iznose narko-mafije. Izgleda da su lokalni trgovci drogom nudili potpunu otplatu kolumbijskog spoljnog duga u zamenu za nesmetano delovanje. U Karipskoj državi Belize za 500 dolara može se otvoriti anonimno konto, dok se za dodatnih 500 dolara može dobiti čak i fiktivno ime nosioca računa. Ovakve povoljnosti kruže u nizu zemalja, uglavnom onih jedva vidljivih na mapi, naročito su omiljena Karipska ostrva te jedva nastanjene ostrvske države krajnje egzotičnih imena, rasute u Tihom okeanu. U njima takođe komotno možete da osnujete tzv. anonimna akcionarska društva gde se uopšte ne zna ko je vlasnik ili pak preduzeće koje od sve svoje imovine poseduje tek poštansko sanduče. Na Kajmanskim ostrvima sa samo 39.000 stanovnika recimo postoji 34.000 registrovanih kompanija, 590 banaka i 500 milijardi dolara na računima. S obzirom da kriminalci ne objavljuju godišnje finansijske izveštaje teško je proceniti koja se količina para u svetu "opere". Procena Međunarodnog monetarnog fonda je ipak, da tzv. "bruto kriminalni proizvod" u svetu iznosi više od 500 milijardi dolara godišnje, a po proceni Ujedinjenih nacija čak 80% navedenog iznosa ostvaren je trgovinom narkoticima. Postoji krilatica da je san svakog perača novca da plati porez! Put koji treba da se pređe od prljavog novca do plaćanja poreza nije ni lak, ni jeftin. Vlasnici prljavog novca, stečenog trgovinom oružjem, narkoticima, pljačkom, piraterijom, ali i ucenama političara žele da ga uvedu u legalne tokove, da bi mogli da ulažu u legalan biznis i da ga uvećavaju. Za to, međutim moraju dobro da plate. Finansijskim stručnjacima koji će da odrade taj posao plaćaju i do 25% vrednosti ukupne sume, a procenat i dalje raste. Osamdesetih godina, ova usluga je koštala svega 6%, da bi krajem devedesetih dostigla 20%. Kao ilustraciju navešćemo primer jednog Italijana, koji je pre nekoliko godina uhapšen pod sumnjom da je radio za mafiju. Nakon konfiskacije imovine ustanovljeno je da je posedovao 131 stan, 122 magacina, 20 fabrika, 10 školskih zgrada i 250.000 akcija u jednoj sicilijanskoj banci. Novac dobijen iz kriminalnog delovanja obično korumpira službenike finansijskog tržišta uzrokujući dugotrajnu i teško popravljivu štetu tržišnom kredibilitetu. Pranje novca može korumpirati delove finansijskog sistema i onemogućiti uspešno upravljanje bankama i nadzornim telima. Ukoliko neki bankarski rukovodilac postane korumpiran, netržišno ponašanje može se proširiti u druga područja koja nisu povezana s pranjem novca, što ugrožava sigurnost i bonitet Banke. Osobe koje obavljaju nadzor nad radom Banke takođe mogu biti korumpirane ili zastrašene pretnjama, što smanjuje bonitet i potpuno onemogućava delotvornost nadzora. S toga je nužno jačati zakonske odredbe protiv pranja novca, ali to ne znači smanjenje tradicionalne bankarske kontrole. Ukoliko su banke umešane u pranje novca, narušava se poverenje koje javnost ima u njih, te se, ako su povezane sa organizovanim kriminalom, podriva njihova stabilnost. Uprkos kratkotrajnoj mogućoj dobiti, preči im neposredna opasnost od gubitka zbog prevara, kako zbog nemarnosti u proveru neželjenih stranaka ili narušenog integriteta njihovih službenika koji su povezani sa kriminalcima. U pranju novca kroz banke organizovani kriminal se često služi ljudima koji nemaju kriminalnu prošlost, što otežava otkrivanje takvog dela. Onda otvaraju račune preko kojih obrću velike novčane iznose, često uz pomoć nesavesnih bankarskih službenika. Jedan od najpoznatijih uspešnih slučajeva sprečavanja pranja novca jeste akcija pokrenuta protiv Bank of Credit and Commerce International, (BCCI), koja je ponajviše delovala u Velikoj Britaniji i SAD-u i za koju su američke vlasti ustanovile da je oprala oko 32 miliona dolara. Uhapšen je znatan broj službenika među kojima i devetorica

direktora banke. Banka je zbog protivzakonitog delovanja osuđena da plati kaznu od 15,3 miliona dolara te je uskoro potpuno prestala poslovati ostajući bez 530 hiljada štediša širom sveta i bez njihovih 12,4 milijarde dolara. Želja za sticanjem profita osnovni je motiv najvišeg broja počinjenih kriminalnih dela, kao što su trgovina narkoticima, protivzakonito uterivanje duga, nedozvoljena trgovina oružjem, krijumčarenje alkohola i duvana, piraterija, ucene i prevare. Pojedinci ili kriminalne grupe sa tako stečenim profitom, nazvani "vruć novac" da bi mogli da ga koriste na regularan način, prikrivaju njegovo poreklo. Da bi takav novac izgledao čist, podrazumeva se i njegovo pranje. Prljav novac prolazi kroz račune tzv. off shore pravnih lica, banaka, investicionih fondova, trgovinu automobilima i vrednosnim hartijama, korespondentne račune nekad uz preplitanje dve faze a nekad uz potpuno zbližavanje neke od faza. Postoji veliki broj različitih tehnika "pranja novca" a zajedničko obeležje im je da novac prolazi kroz tri faze: ulaganje, prikriivanje i integracija.

Faza ulaganja

U fazi ulaganja ilegalni profiti se uvode u legalni finansijski sistem. Gotovina pribavljena kriminalnim poslovima uplaćuje se na bankovne račune, obično pod izgovorom neke regularne delatnosti što predstavlja fazu ulaganja. Najčešće se depoziti ulažu zbog nekog legalnog posla, gde se plaćanje obavlja u gotovom novcu, kao što su na primer, garaže, luksuzni butici, galerije, komisioni, restorani, antikvarnice itd. Ukoliko se gotovina stvorena kriminalom pomeša sa prihodima legalnog poslovanja, smanjuje se mogućnost brzog otkrivanja vrućeg novca. Uplata u banku novca stečenog kriminalom, može biti izvršena na mnogo načina. Neki od postupaka koji su karakteristični za fazu ulaganja: uplata "vrućeg novca" pod pokrićem redovnih gotovinskih prihoda od poslovanja; osnivanje lažnih, tzv. "fantomskih preduzeća" koja ne posluju i postoje samo kao sredstvo za uplatu gotovog novca na račune u bankama, usitnjavanje velikih suma novca među saradnicima koji ga polažu na račune u iznosima koji su dovoljno mali ili su ispod zakonskog cenzusa, pa zbog toga nisu sumnjivi bankarskim radnicima i nisu predmet izveštavanja i posebnog praćenja. U ovoj fazi u novije vreme susreće se i kupovina, odnosno preuzimanje preduzeća sa ozbiljnim finansijskim teškoćama, čiji računi treba da posluže samo kao tzv. bojler računi, gde će se sliti novac prethodno deponovan na račune raznih finansijskih institucija.

Faza prikriivanja

Nakon što je gotovina pretvorena u bankarski depozit, naredni korak u procesu pranja novca je faza prikriivanja, koja se ostvaruje prebacivanjem sredstava s jednog računa na račune raznih banaka u svetu, prividnih subjekata kao i drugih finansijskih institucija, a sve radi prikriivanja originalnog izvora i destinacije početnog kriminalnog kapitala. Novac se premešta mnogobrojnim transakcijama čiji je glavni cilj da se prikrije veza između novca i kriminalne aktivnosti od koje potiču. Tokom faze prikriivanja u procesu pranja novca obavi se veliki broj transakcija kojima se novac prenosi po čitavom svetu. Mnoge od tih transakcija su besmislene i za njih se ne može pronaći nikakvo pokriće poslovanja. Prava svrha tih transakcija je da prikriju tragove kretanja novca i da otežaju posao svakome ko pokuša da istraži odakle novac potiče. Kada se novac nađe na nekom od računa, s njim se radi sve ono što može da prikrije njegovo poreklo. U ovoj fazi kupuju se polise osiguranja, daju pozajmice, kupuje skupocena roba, umetnička dela, akcije, investicioni fondovi, i koriste mnogi drugi finansijski instrumenti.

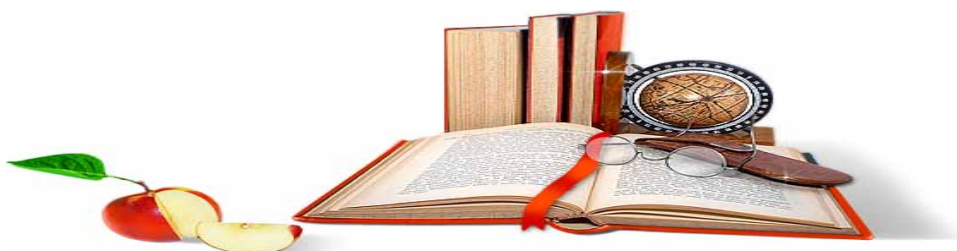
Faza integracije

Poslednja faza pranja novca kojom on ponovo ulazi u legalne ekonomske tokove je faza integracije. Novac se ulaže u zakonite poslove ili investira, posle čega se javlja kao novac koji potiče od zakonom dozvoljene delatnosti. Popularni metod integracije novca stečenog kriminalom u legalne tokove je kupovina nekretnina, kao što su poslovne zgrade, skladišta ili

---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----

[BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST](http://WWW.SEMINARSKIRAD.ORG)
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com